

Pauzestand

I

Jules reed met een snelheid van dertig kilometer per uur op het kruispunt af en rekende uit dat hij in twee minuten bij het buurthuis kon zijn. Maar het licht sprong op rood en hij moest vol in zijn remmen knijpen. De racefiets gilte het uit.

Er viel een baan licht tussen de hoge huizen in de straat, waardoor de reclamezuil aan de overkant van de weg zijn aandacht trok.

Hij zag een zangeres die werd omkaderd door een gouden bies met rode sterren. Onder haar hals stond het repertoire dat ze zou zingen en boven haar kruin de datum, het tijdstip en de plaats.

Een paar seconden was er niets anders dan haar portret. Zijn ogen volgden de lijn van haren, hals en neus alsof hij een snelle schets van haar maakte. Pas daarna kreeg hij oog voor de details. De vierkante hals van de jurk, die overging in een hoge, stijve kraag die tot halverwege haar achterhoofd reikte; de kastanjebruine, opgestoken haren; de zekere stand van de mond, alsof ze iedere nuance van lachen met haar spieren beheerste; en de aarzelende ogen, die als enige niet aan een diva deden denken en daardoor des te meer intrigeerden.

Hij schoof dichterbij haar toe, de fiets nog altijd tussen zijn benen, en beeldde zich in dat ze tot leven kwam en hij haar kon aanraken. En terwijl hij daar stond, met z'n linkervoet in een plas en z'n rechter steunend op de trapper, ging zijn kijken over in staren. De poster vervaagde en maakte plaats voor een ander beeld, van binnenuit. Het was alsof er een dia voor zijn gezichtsveld schoof die hem fixeerde. Hij zag weer hoe ze op zijn salontafel stond en zong.

Ze haalde de muziek uit haar tenen. Voeten naast elkaar op het

houten blad, armen als aanhalingstekens aan weerszijden van haar lichaam en dan, heel langzaam, zoog ze zich zo vol lucht dat haar borst ging zwellen en haar middel slonk. Ze trok de noten vanuit de diepte naar haar middenrif, hield ze even vast en stuwde ze daarna verder omhoog.

Toen hij daaraan dacht, was er geen omgeving meer. Hij zat in een luchtbel en de rest van de wereld hield de adem in. De tram was een gele streep die geruisloos voorbijgleed, de auto's niet meer dan wriemelende insecten en ieder geluid was in één keer verstomd.

Omstanders hoorden eerst de claxon en daarna de klap. Jules viel met zijn hoofd op het wegdek en z'n fiets schoof als een paperclip om hem heen. De auto kwam tegen de voet van de reclamezuil tot stilstand. Het glas dat voor de poster zat, regende op de motorkap. De zangeres was onbeschermd, maar haar glimlach bleef dezelfde.

II

Hedwig schudde haar schouders los en opende haar lippen: tss, tss, ahh, pff, pff, pff. In de verte klonk de treurige galm van een tuba en wat dichterbij werd eindeloos hetzelfde loopje op een cello gespeeld. Zij sloot zich af voor die geluiden en probeerde zich te concentreren op haar eigen oefeningen.

Tien jaar geleden was ze voor het laatst in Utrecht geweest. Ze had er gestudeerd en gewoond en haar eerste liefde ontmoet. In gedachten zag ze zichzelf weer over de grachten fietsen, laverend tussen auto's en voetgangers, van het conservatorium naar huis en van huis naar haar werk. Met een kritische blik volgde ze zichzelf in de spiegel. Ze legde haar handen op haar buik en ademde diep in. Daarna liet ze de lucht met korte stootjes weer ontsnappen.

De vertrouwdheid met de omgeving kon niet verhelpen dat ze nerveuzer was dan anders.

Zou Jules gebleven zijn, vroeg ze zich af. De etage was groot genoeg voor één persoon. Ze zag de straat voor zich waar ze samen hadden gewoond - de smalle hoge huizen, met een eindeloze variatie in gevels en dakkapellen; de magere bomen, die uit de bloembakken staken als meisjesbenen uit te grote legerschoenen - en ergens halverwege hun eigen vervelozе deur met het matglazen venster bovenin. Het leek haar nu korter geleden.

Stefan zat op een klapstoeltje naast de spiegel met z'n agenda opengeslagen op zijn knieën. 'Hoe kan dat nou?' zei hij, meer voor zichzelf dan voor Hedwig. 'Ik weet zeker dat ik het heb opgeschreven.' Razendsnel gleed hij met wijs- en middelvinger langs de bladzijden.

'Zoek je iets?'

'Ja, dat concert in Vlissingen...' Zijn vingers gingen steeds trager.

'Dat is toch volgende week?'

'Volgende week?' Ze deed moeite om zich te bepalen tot het onderwerp. 'De twaalfde. Ja, dat is volgende week. Hoezo?'

Hij schudde zijn hoofd en bladerde weer terug. 'Ik kan 't nergens meer vinden.'

'O?' Hedwig keek om zich heen - één hand in haar zij, de ander op haar maag - en begon te lopen zodra ze wist waar ze haar tas gelaten had.

'Wil je een pen?'

'Ik zie het zo voor me; Schubert, Schönberg, Ter Veldhuis.'

Ongedurig grabbelde ze tussen haar spullen, legde haar portemonnee eruit, agenda, lippenstift. Hij was nu ruim drie jaar haar manager, maar ze vroeg zich weleens af of het niet efficiënter

was om alles weer zelf te regelen.

‘Laat maar,’ zei hij, ‘ik wil alleen even weten of ik een hotel moet reserveren of dat je liever naar huis gaat.’

‘Een hotel? In Vlissingen? Nee, ik ga naar huis. Natuurlijk ga ik naar huis.’ Ze zette haar handen in haar zij en keek hem aan. ‘Maar ik wil nu nog even oefenen, Stef. Het komend half uur mag niemand me storen.’

Hij knikte.

Ga dan, dacht ze toen hij bleef zitten. Schiet een beetje op.

Toen hij weg was, liep ze naar haar stoel, pakte de telefoon uit haar tas en toetste het nummer in van thuis. Terwijl ze wachtte op contact, keek ze naar de groene jurk die achter haar rug aan een knaapje hing. De uiteinden van de hanger prikten aan weerszijden in de pofmouwen, maar ze vond het net of iemand haar onder de oksels had gepakt en opgehangen. Zoals die jurk daar hing had ze iets bazigs; een uitstraling dat ze ook zonder zangeres wat voorstelde.

‘Marc Streufel.’

Ze hoorde direct dat hij gespannen was. Nu niet gaan klagen, dacht ze. Hij kan niet tegen de verbouwing, dat is alles.

‘Stoor ik?’ Ze bracht een hand naar haar hoofd en plaatste duim en wijsvinger als klem aan weerszijden van haar neuswortel.

‘O, ben jij het.’

Ze hoorde de rammelaar vallen en daarna Merel die begon te huilen.

‘Moment,’ zei Marc.

In gedachten volgde ze hem naar de box. Hij schoof met z’n voet wat speelgoed opzij, keek vluchtig naar de klok en strekte daarna z’n armen uit. Om hem heen hing een wolk van stof. Fijn, wit gruis, dat bij iedere stap opdwarrelde uit de kieren van de houten vloer.

Er was geen kamer meer zonder gebreken. Door het hele huis was het stucwerk van muren en plafonds geschonden en staken pvc-buizen en elektriciteitsdraden door de gaten naar buiten als de poten van een levensgroot insect. Ze had geen moeite met de rommel, dat was vooral een probleem voor Marc, maar ze kon slecht tegen het verval dat overal zichtbaar werd. Onvermoede zwarte gaten; verrotte planken; de lucht van een stinkende sloot. 'Ja, daar ben ik weer,' zei hij.

'Is ze zoet?' Ze hoorde vaag wat gebabbel.

'Een beetje drammerig. Ik breng d'r zo naar bed.'

'En jij? Heb je lekker gewerkt?'

'Nee niet doen,' hoorde ze Marc langs de hoorn zeggen. 'Laat dat, Merel.'

'Marc?' Haar vragende toon was oneindig veel geduldiger dan de onrust die door haar lichaam suisde.

'Ja?'

'Het kan zijn dat het vanavond iets later wordt. Niet veel, hooguit een half uur, maar de dirigent is jarig. We hebben een borrel.'

'Een borrel.'

'Ja.' Ze beet een rand van haar pinknagel en plukte het maantje van haar tong.

'Wist je dat niet eerder?'

'Nee natuurlijk niet. Anders had ik toch...'

'Zeg luister eens; heb je de aannemer nog gebeld over de nieuwe keuken?'

'Ach nee.' Ze maakte een onverhoedse beweging met haar hand, waardoor de telefoon bijna uit haar hand schoot. 'Ben je daar nog?'

'Hedwig, het hele huis hangt vol briefjes. Je kunt ze toch onmogelijk allemaal over het hoofd zien?'

'Ik ben het vergéten. Sorry!'

‘Nou, dat is dan mooi.’

Ze hoorde dat hij opstond en door de kamer begon te lopen.

‘Die briefjes hebben hun nut wel bewezen.’

‘Ik zeg toch sorry?’ Ze pakte haar tas van de stoel en ging zitten.

‘Ja, daar heb ik wat aan. Ik zal blij zijn als dat seizoen van jou is afgelopen.’

Eén ding vergeten, dacht ze. Ik heb de was opgehangen, keuken schoongemaakt, eten gekookt, maar niet gebeld. ‘We hebben het er vanavond nog wel over,’ besloot ze.

Merel begon opnieuw te huilen. Hedwig keek op haar horloge en dacht: Ze moet naar bed. ‘Nou. Tot vanavond,’ zei ze.

‘Ja.’ Hij zuchtte en tikte zacht op de hoorn. ‘Probeer wat te ontspannen.’

Ze ging recht voor de spiegel staan, boog haar hoofd naar links en liet het langzaam rollen met de klok mee. Drie keer achter elkaar en daarna in tegengestelde richting. Al neuriënd probeerde ze los te komen van de huiselijke beelden en de schema’s in haar hoofd. Ze rechtte haar rug en draaide met haar schouders. Heel zacht zong ze een deel van haar partij, haalde af en toe wat luider uit, maar nam dan onmiddellijk weer terug en zong fluisterend verder. Een kwartier voor tijd nam ze de jurk van de hanger. Ze schoof haar armen in de mouwen, zocht de opening van de hals, en begeleidde het fluweel over haar opgestoken haren. Tandje voor tandje trok ze de rits omhoog tot de jurk haar lichaam volledig omsloot. Ze maakte zich groot voor de spiegel, zoog haar wangen naar binnen en wees met haar kin de hemel aan.

III

Toen Jules zijn ogen opendeed dacht hij dat de winter begonnen was. Hij had het koud, kon zich niet bewegen en overal waar hij

keek was het wit. Ik moet opstaan, dacht hij, anders bevriezen m'n voeten. Maar hij kreeg alleen zijn nek een stukje omhoog, zag de kamer draaien en viel op het kussen terug.

De tweede keer dat hij bijkwam stond er een vrouw aan zijn bed. Hij kneep zijn ogen samen, maar haar gezicht bleef onscherp. 'Ben jij het?' vroeg hij. Haar antwoord drong niet tot hem door. Wel voelde hij een koele hand op zijn voorhoofd en ver weg tikte een horloge. Het tikken trok hem de diepte in en bracht hem terug naar een ander tikken; even droog maar gejaagder.

Het was een stille, zomerse dag. De deuren naar het balkon stonden open. Hij leunde tegen de balustrade en keek in de tuintjes van de burens. De warmte was haar derde week ingegaan en had ieders tempo aan banden gelegd behalve dat van zijn vriendin. Vanuit het huis klonk de gelijkmatige slag van de metronoom, en zelfs zonder te kijken wist hij hoe ze daar aan de andere kant van de kamer stond en eindeloos hetzelfde loopje oefende. Haar discipline maakte hem radeloos. Hij stond in de brandende zon en probeerde zich te beheersen. Maar hij wilde haar wegsleuren van die plaats. Haar over de houten vloer achter zich aantrekken en zeggen: 'Vergeet de muziek en doe precies wat ik zeg.' Ze bewoog haar hoofd op het ritme van de metronoom en zette onvermoeibaar in na een gefluisterd één, twee, drie.

Nu, midden in de sneeuw, koos zijn hart datzelfde ritme, net wat sneller dan normaal en daardoor baziger dan hij gewend was. Ik moet opstaan, dacht hij, maar het lukte hem niet om te bewegen. Haar lichaam vervaagde en de lippen kwamen na iedere hartslag dichterbij. Ze bewogen uiterst soepel en beheerst en bleven moeiteloos staan in de meest bijzondere poses. Eerst lachte hij en boog zich er gretig naartoe; pas toen ze dichterbij kwamen werd hij bang. De lippen namen steeds monsterlijker proporties aan

en deden hem denken aan de bek van een vis. Konden ze hem naar binnen zuigen? In paniek begon hij met zijn armen en benen te slaan. Hij moest weg! Weg! Hij schoof achteruit en begon te schreeuwen.

De verpleegster gaf hem een tik op zijn wang en toen hij niet direct wakker werd nog één.

‘Heeft u gedroomd?’ vroeg ze.

Hij draaide zijn hoofd heen en weer op het kussen en begon te huilen. ‘Waarom lig ik vast? Dat is toch nergens voor nodig?’

Ze trok de lakens wat lossier en zei: ‘Dat lijkt maar zo. Ziet u wel?’

Maar het is het beste dat u wel zo stil mogelijk ligt, want u heeft een zware hersenschudding en twee breuken in uw rechterbeen.’

Daarna bracht ze hem een glas water en vertelde over het ongeluk.

‘Mag je bewegen?’ vroeg Lucas. Hij ging op een kruk naast het bed zitten en gaf Jules een klein, rond spiegeltje.

‘Zelfs als het mag,’ antwoordde Jules, ‘dan nog is het niet...’ Hij maakte zijn zin niet af, maar hield het spiegeltje recht voor zijn neus en bestudeerde zijn gezicht. Alleen bij de rechter wenkbrauw was het blauw en dik, toch vond hij zichzelf er anders uitzien dan normaal, ronder en bleker, en de wallen onder zijn ogen waren zwarter dan hij gewend was. ‘Gevluchte dissident,’ mompelde hij, en gaf z’n vriend het spiegeltje terug.

‘Je moet maar veel rusten,’ zei Lucas. Hij trok zijn stoel wat meer naar voren, omdat de buurman het gordijn tussen de bedden dicht wilde schuiven, en vervolgde zachter: ‘Ik heb je cursisten gebeld, maar het was te laat om nog iets over te nemen. En ik weet ook niet waar je bent met die groep.’

‘O, ik werk niet volgens een plan,’ zei Jules, ‘meestal zet ik een stilleven neer en laat ze gewoon hun gang gaan.’

Hij streek met z’n tong langs zijn lippen en masseerde met de

toppen van wijs- en middelvinger zijn rechterslaap. 'Weet je wat gek is? Ik herinner het me allemaal nog precies. Het was net of er op dat kruispunt helemaal geen verkeer bestond. Ik weet nog dat het zonnig was en stil en dat ik me licht in mijn hoofd voelde, alsof ik iets gedronken had.'

'Vreemd,' zei Lucas, 'de meeste mensen herinneren zich niets van zo'n moment.'

'Van de klap zelf weet ik niks. Eerst was er die stilte, daarna een hiaat en toen de pijn.' Hij vroeg zich af of Hedwigs portret daar werkelijk had gehangen, of dat hij het maar gedroomd had. Hij aarzelde, durfde er niet over te beginnen.

Zijn bewondering had een normale relatie altijd in de weg gestaan. Hij wilde zijn verliefdheid vieren en haar overal mee naartoe nemen, maar haar ernst had hem daarvan weerhouden en hem bescheidener gemaakt dan hij eigenlijk was. Hij oefende zich in stilzitten om zijn driften te beheersen en haar niet de hele dag voor de voeten te lopen, maar wat hij ook deed, haar aantrekkingskracht nam niet af. Onvermoeibaar bleef hij bedelen om meer aandacht en was jaloers op alles dat buiten hemzelf haar aandacht trok. Het bloed steeg naar zijn wangen nu hij er weer aan dacht. Zelfs in haar stem, waar hij toch zo gek op was, had hij op den duur niet anders dan een concurrent kunnen zien.

De zuster kwam met een zwartleren map de kamer binnen. Bij het voeteneinde van zijn bed bleef ze staan, steunde met het schrijfblok op de rand van het bed en lachte hem toe alsof ze een geheim deelden. 'Je ziet er beter uit dan vanmorgen.'

'Ik voel me ook beter.'

Ze knikte tevreden en keek op haar horloge. 'Hou de bezoeken niet te lang. Over een minuut of vijf moet je weer wat rusten.'

Lucas stond onmiddellijk op, alsof iedere volgende minuut hem

strafpunten op zou leveren. Jules pakte zijn arm en zei dat het zo'n vaart niet liep.

'Heb jij gezien dat Hedwig optreedt in de stad?' De vraag kwam vanzelf, maar de daaropvolgende seconden ging zijn hart tekeer alsof het zich had losgetrokken en nu als een waanzinnige in zijn lijf rondbeukte.

Lucas trok zijn jas aan, ging toen toch nog even zitten. 'Hedwig?' Hij wreef met een hand over zijn kin en dacht na. 'Nee, ik heb niets gezien. Heb je een uitnodiging gekregen?'

'Ben je gek,' zei Jules. 'Nee hoor.' Hij trok het laken hoger op en zakte zelf wat dieper. Het dreunde in zijn hoofd, maar hij deed zijn best om het gesprek gaande te houden. 'Ik zag het op een aanplakbiljet. Ze zingt de Vier Letzte Lieder van Richard Strauss in het Muziekcentrum.'

Lucas stopte zijn handen in de zakken van z'n regenjas en vouwde de panden over elkaar op zijn benen. 'Hoe lang is het nou geleden dat jullie wat hadden? Tien jaar, twaalf?'

'Ze hebben volgens mij een vast stramien van plakken,' vervolgde Jules. 'Ze nemen de plattegrond van de stad en kiezen aan de hand daarvan de zuilen waar de meeste mensen passeren. Dus welke route ik ook had genomen; ik was haar altijd tegemoet gereden. Er is geen ontkomen aan.'

'O wacht 'ns..' Lucas stond op en knikte. 'Ik heb wel wat gezien. Er stond een artikel over haar in de radiogids.'

'De radiogids?' Jules sperde zijn ogen zo breed mogelijk open. Het was of iemand hem het zicht ontnam, terwijl een ander uit volle kracht aan zijn lichaam trok.

'Nou,' Lucas beklopte zijn jaszakken, 'dan wordt het ongetwijfeld uitgezonden.' Hij knikte met zijn hoofd naar de speaker naast het bed, trok zijn walkman te voorschijn en legde die op het

nachtkastje. 'Dat lijkt me beter dan die radio hier.'

Met beide handen omklemde Jules de matras, maar de slaap was sterker. Hij sloot zijn ogen en zakte weg.

IV

Het was uit den boze om tijdens het zingen aan iets anders te denken dan aan de muziek. En toch gebeurde het. Er waren ongeveer tien minuten verstreken toen Hedwig in een muzikaal intermezzo werd afgeleid en zichzelf terugzag zoals ze tien jaar geleden had geleefd. In deze stad. Met haar eerste liefde. Ze zag hem plotseling haarscherp voor zich: zijn gekruiste benen op een meditatiekussentje, het blonde, krullende haar, en zijn smalle borstkas onder het verschoten rode T-shirt. De gedachte ontregelde haar adem en die hapering bracht het orkest in verlegenheid. Ze hadden naar haar toegespeeld. Zich maat na maat geconcentreerd op haar naderende inzet en hun volume telkens zo gedoseerd dat haar stem er niet bij zou verbleken. En toen het moment eindelijk was aangebroken en alle ogen in haar richting gingen, had ze in gedachten de zaal in getuurd en verzuimd om de muziek van hen over te nemen. Dankzij haar routine was ze na een korte aanloop in de stroom van de muziek teruggekeerd, maar de cesuur was onuitwisbaar als een brandplek in een witte blouse.

'Wegwezen!' zei ze tegen de nieuwsgierige violist. Ze had zijn hoofd al verwacht om de hoek van de kleedkamerdeur - de zwarte snor, zijn moderne bril en de kleine, zoekende ogen - en kon hem wel schieten zoals hij daar stond. 'Hoor je me niet?' Ze voelde zich als een tijger in een veel te kleine kooi. De muzikant trok zijn wenkbrauwen op, grinnikte wat en liep toen verder. Ik moet me beheersen, dacht ze. De pauze duurt maar een kwartier en ik wil

straks niet als een hysterica het podium op. Om haar onrust te bezweren begon ze heen en weer te lopen en eindeloos dezelfde woorden te herhalen. 'Mama, mama, mama, papa, papa, papa, ratatatata...' Bij iedere stap was het of haar schenen tegen een denkbeeldige blokkade stootten, omdat ze geen rekening hield met de wijdte van haar rok. 'Haha, haha, haha, bahbah, bahbah, bahbah, oh, oh, oh, oh.'

Toen ze Stefan hoorde ging het al beter. Hij kwam met snelle passen naderbij, duwde met zijn voet de deur open en hield ondanks zijn vaart ook nog twee koppen koffie in handen. 'Nou?' vroeg Hedwig onmiddellijk.

Hij zette de kopjes neer, scheurde een suikerzakje open en verdeelde de inhoud. 'Ach meid, niet meer dan een enkeling hoort zoiets.'

Als hij bagatelliseerde wist ze dat het ernstig was. 'De meeste mensen horen de muziek voor het eerst. Die denken dat het erbij hoort.'

Ze geloofde er niets van, maar vond zijn hardnekkigheid sympathiek. Hij gaf haar het gevoel dat ze niet helemaal alleen stond te zingen, ook al was dat strikt genomen wel het geval. Hij frommelde het zakje tot een prop en kwam naast haar zitten. 'Ik wil je alleen één tip geven.'

'En dat is?'

'Wanneer je een gedachte hebt die je afleidt, maak hem dan groter. Haal hem naar je toe en zing ervoor.' Hij pakte z'n koffie en ging zitten. 'Probeer je het weg te drukken, dan zoekt de gedachte zelf zijn plek. Tussen de noten, op plaatsen waar jij dat niet wil.' Ze kreeg het warm, streek over haar maag en stond op. In ieder gebouw zou een route moeten zijn voor mensen die willen vluchten, dacht ze. Geen getob met een brandtrap of donkere

gangen, maar gewoon een behoorlijke route. De aanleg daarvan zouden ze verplicht moeten stellen bij de bouw. Ze liep tot de deur en keek naar de gelakte houten posten.

Waar was Jules zo plotseling vandaan gekomen? Was het de stad die hun gedeelde herinneringen onder het stof vandaan had gehaald? De muziek, waarvan ze wist dat hij die zou waarderen? Ze sloot haar ogen en dacht: Ik zing, jij kijkt. Dat wil ik. Zie je de jurk? Ze streek met haar hand langs haar middel, waar het strakke lijfje overging in de rimpeling van plooien voor de rok. Dit kapsel? Ze zette haar handen in haar zij en rechtte haar rug.

‘Je hebt nog vijf minuten,’ zei Stefan.

Hedwig draaide zich om en haalde diep adem. Ze wilde best voor hem zingen, daar niet van, maar hij was zo onverwacht gekomen. En zelfs nu, na al die jaren, was ze nog beducht voor haar emoties. Want ze had hem zo zacht gedacht - met zijn vale kleren, de wierookstokjes en z'n babyhaar - dat de klap van zijn verraad dubbel zo hard was aangekomen.

Ze woonden samen in één kamer, met een eiland voor hem, een eiland voor haar, en een grote tweepersoonsmatras als reddingsvlot daar tussenin. Vanwege de beperkte ruimte stemden ze hun ritme automatisch op elkaar af. Wanneer Hedwig stond te douchen, golden die geluiden als een wekker voor Jules. En in de keuken hingen hun studieroosters, aan de hand waarvan ze bepaalden wie er wanneer moest koken, schoonmaken of boodschappen doen.

Hedwig verstoorde dat ritme het eerst. Ze was afgestudeerd en had de opdracht gekregen om een solopartij te zingen voor het koor in haar geboortedorp; een reeks gelegenheidsconcerten ter ere van het vijftigjarig bestaan die allemaal in de week voor kerst zouden worden uitgevoerd. Daarnaast verdiende ze bij door te

serveren in een café in de stad. Ze kwam laat thuis, ging meestal voor het eten de deur uit, en douchte op wisselende tijden, zodat haar ochtendritueel zelden nog synchroon liep met dat van Jules. Jules probeerde Hedwigs ritme zo lang mogelijk te volgen. Niet uit loyaliteit, maar omdat hij z'n eigen ritme moeilijk kon bepalen. Hij stond tegelijk met haar op, ging soms vroeg in de middag al koken en wachtte net zo lang tot hij, vaak diep in de nacht, haar sleutel hoorde in het slot van de benedendeur. Ze wilde niet dat hij wachtte, maar hij beweerde dat hij niet anders kon. Hij wilde 's ochtends de eerste zijn om haar te groeten en 's avonds de laatste die haar welterusten wenste.

Op een ochtend, toen de wekker voor Hedwig om zeven uur afliep, sloeg hij z'n arm om haar heen en hield haar vast.

'Vandaag blijf je hier,' fluisterde hij in haar oor. Hij schoof z'n hand onder haar T-shirt en spreidde zijn vingers op haar warme buik.

Ze rekte zich om de wekker uit te doen.

'Eén keer spijbelen kan best. We doen gewoon wie jou het meeste mist, zij of ik.' Hij ging omhoog naar haar borsten, ving een tepel tussen zijn vingers en klemde die vast. 'Zo'n koor bestaat uit honderd mensen. Die hebben elkaar al om mee te spelen. En er is vast wel iemand die jou kan vervangen. Of anders...'

'Ik ben al laat. Toe nou.' Ze voelde zijn geslacht tegen haar billen groeien, maakte zich los en sloeg het dekbed opzij. 'Moet ik de wekker voor jou nog later zetten?' Ze kwam overeind en nam het apparaat op schoot. Hij kroop achter haar aan en klemde zijn rechterarm rond haar hals. Terwijl zij de wekker op half negen zette, spreidde hij zijn benen langs haar heupen, en trok met z'n tong slakken sporen bij haar hals en oor.

'Nou!' Ze drukte lachend haar hoofd opzij. 'Dat kietelt!'

Ze stond op, maar hij greep haar vliegensvlug bij een pols. 'Kijk

eens naar me.'

'Toe nou. Laat me los.'

'Ik meen het. Kijk.' Hij haalde haar arm naar binnen alsof hij aan een touw trok, bleef haar aankijken terwijl hij haar onderarm likte. En ook toen hij beet.

'Au!' Ze gaf hem een klap op zijn hoofd. 'Dat doet zeer, idioot!'

'Ach welnee.' Hij liet los, rolde zich op zijn rug en trok het dekbed over zich heen.

Ze pakte haar ochtendjas van de stoel en knoopte de ceintuur met snelle slagen om haar middel. 'Ik kan niet thuisblijven, dat zou belachelijk zijn. We hebben nog maar een week voor de uitvoering.' Ze schoof haar voeten in twee harige pantoffels en bond haar haren bijeen in een staart. 'Hoor je me?'

Hij draaide zijn rug naar haar toe en zweeg.

'Jules. Toe nou. Doe niet zo lullig.' Ze boog zich naar hem toe, trok aan z'n schouder.

Hij hief onwillig zijn hoofd op. 'Je hebt toch haast? Nou, schiet op dan.'

Toen ze wegging zat hij rechtop in bed naar haar te wuiven. Hij zag er raar uit, vond ze. Onrustige ogen, nerveuze mond. Maar ze had haast, wuifde terug en liet hem alleen.

In de week van de optredens hing haar spanning als een virus om hen heen. Ze bestreed de symptomen met druppeltjes die naar aarde roken - hoewel ze uit ervaring wist dat er geen kruid tegenop kon - en zonderde zich zoveel mogelijk af door niet te praten. Jules raakte desondanks besmet. Hij was gevoelig voor iedere vorm van stress, zeker wanneer die bij Hedwig vandaan kwam.

Op een middag zat hij in de vensterbank op haar te wachten. Ze deed de deur open en bleef geschrokken staan toen ze hem zag.

‘Wat is er met jou aan de hand?’

Hij wreef over z’n wang, stond op, maar ging onmiddellijk weer zitten. ‘Hang eerst je jas maar op. Ik...’

‘Jezus Jules, wat is er aan de hand!’ Ze knoopte haar sjaal los, liep naar hem toe. ‘Je ziet eruit als een geest.’ Vlak voor hem bleef ze stilstaan. ‘Wat is er,’ herhaalde ze zachter.

‘De dirigent. Hij... Je moet niet schrikken, het is niet ernstig. Maar hij heeft een ongeluk gehad.’

‘Henk? Een ongeluk? Wat heeft hij dan?’

Hij haalde diep adem, schudde zijn hoofd. ‘Dat weet ik niet precies. De toedracht, of hoe noem je dat... Maar z’n vrouw belde net. Het concert wordt verschoven naar volgende maand.’

Ze staarde hem met grote ogen aan, zocht naar woorden.

‘Ongelooflijk.’ Ze liep naar de fauteuil die halverwege de kamer stond, bukte zich voor de stekker van de lamp die ernaast hing en maakte licht. ‘Volgende maand? En de laatste twee uitvoeringen dan?’

Hij duwde zijn handen tussen z’n knieën en boog zich voorover.

‘Ze heeft beloofd dat ze binnenkort iedereen zal bellen. Nieuwe afspraken maken, plannen.’ Hij pauzeerde even voordat hij zei:

‘Kom eens bij me.’

‘Ja maar wat hééft hij? Wat is er gebeurd?’

‘Geschept.’

‘Geschept?’

‘Hij liep naar huis, lette niet op en werd geschept.’

‘Jezus.’

‘Volgens z’n vrouw is het niet ernstig. Gekneusde ribben, zere pols...’

‘Pfft. Niet ernstig. Nou.’ Ze trok haar jas uit en legde die op de stoel.

‘Wat je niet ernstig noemt.’

‘Het spijt me voor je.’

Ze wreef hardhandig de haren van haar shirt.

‘Hedwig?’ Hij stond op en strekte zijn hand naar haar uit.

‘Ja. Ik hoor je.’ Met grote stappen liep ze naar de keuken. Daar pakte ze hun bekers, de suiker, de thee. Allemaal in dezelfde volgorde als ze normaal altijd deed. Er klonk nu alleen een zachte fluittoon in haar oor en ver weg hoorde ze zijn voetstappen op de houten vloer. Toen ze water in de ketel liet lopen, stond hij plotseling achter haar en sloeg zijn armen om haar heen. ‘We gaan de stad in,’ fluisterde hij, ‘je moet er uit.’

Hedwig snoot haar neus en veegde met de rug van haar hand langs haar wangen.

‘We gaan wat drinken, ik bestel ergens een tafel. Je moet proberen het van je af te zetten.’

Ze draaide zich om, nestelde zich in zijn armen. ‘Ik heb geen honger.’

‘Weet ik.’ Hij nam haar gezicht in zijn hand en kuste haar neus. Er hing een lucht van sigaretten en mandarijnen om hem heen. ‘Je ziet er lief uit, kattenkop.’

Ze moest altijd lachen om zijn complimentjes, net als om zijn manier van liefkozen; zodra hij begon te strelen hield hij haar automatisch met zijn andere arm gevangen, net als nu.

‘Kom. Laat die thee maar zitten.’ Hij draaide het gas uit en pakte haar hand.

‘Ik wil hem even bellen,’ zei ze, ‘dat is wel het minste wat ik kan doen.’

‘Dat gaat niet. Hij ligt in het ziekenhuis.’

‘Z’n vrouw dan.’

‘Die is daar ook.’ Hij gleed met zijn vingers door haar geknipte haren, pakte haar kin en bekeek haar van heel dichtbij. ‘Ze willen

geen toestanden. Laat ze nou even.'

Ze knikte en sloeg haar ogen neer. Ze vond het zo stil in huis, de sfeer was zo anders. Hij leidde haar mee naar de kamer, pakte haar jas van de stoel en hield die voor haar open.

'Is het niet wat vroeg? Het is net half drie.'

'Als we ons willen bezatten kan het niet vroeg genoeg zijn.' Hij lachte en keek haar uitnodigend aan. 'Nou. Ga je mee?'

Ze herkende zijn gebaren niet; de rechte rug, z'n doortastende optreden. Ze schudde langzaam haar hoofd en vroeg: 'Is er iets dat ik moet weten?'

V

Jules droomde als kind al dat hij kon vliegen. Dankzij de zwemslag kwam hij los van de grond. Hij hing als een kikkertje in de lucht en moest vechten om boven te blijven. Eén misslag kon fataal zijn; dan tuimelde hij in ijltempo naar beneden. En beneden, daar waren de handen, de graaiende handen van de mensen die hem terug wilden trekken, hem verboden om zo hoog te gaan. Vanavond mocht hij zich nauwelijks bewegen, dus wiekte hij alleen in gedachten omhoog, op de klanken van haar stem. En hij zwom hoger en hoger, alsof er geen bed en geen pijn meer was.

*Nun der Tag mich müd gemacht/ soll mein sehnliches Verlangen/
freundlich die gestirnte Nacht/ wie ein müdes Kind empfangen.*

Ze weet dat ik luister, dacht hij. Ze strooit de woorden over me uit zoals een ander een hand op je hoofd legt, je streelt of in slaap sust. Hij trok het laken over zijn hoofd en vouwde zijn handen op z'n buik. Haar stem strekt zich uit over jaren, en alle mensen die nu bij haar zijn zitten verder weg dan ik. Ze bladeren in hun programmaboekjes, terwijl Hedwig over hun hoofden tuurt en

uitkomt in dezelfde nacht als ik.

Hij was haar enige publiek, die decembernacht tien jaar geleden. Ze hadden gegeten in de stad en veel gedronken. Te veel. Maar de drank had hen rustig gemaakt, en Hedwig had zich verzoend met het uitstel van haar optreden. Eenmaal thuis stak Jules de kaarsen en de wierookstokjes aan, terwijl zij zich uitkleedde en zijn bruine, badstof ochtendjas aantrok. Daarna betrad ze het podium - de salontafel die nog van zijn opa was geweest - en zong alleen voor hem. Hij zat op de grond en keek naar haar op. Ze omarmde hem met haar stem, die zo ijl en licht was dat je er eigenlijk geen lichaam bij verwachtte. De stem zong zich los van Hedwigs heupen, haar buik en gezicht. En Jules sloot zijn ogen en liet zich dragen door de tonen.

De deurbel klonk die nacht als een alarm. Hij had erop gerekend, maar het verlamde hem toch.

‘Wie kan dat nou zijn?’ vroeg Hedwig.

Hij schudde zijn hoofd. ‘Geen idee.’

Ze stapte van tafel af en liep op haar tenen naar de gordijnen.

‘Niet opendoen,’ fluisterde hij.

Ze schoof het gordijn een stukje opzij en keek naar beneden. ‘Het is Henk,’ zei ze verbaasd. ‘Henk staat beneden.’

Hij sloeg zijn armen om zich heen en wiegde zijn bovenlichaam heen en weer.

‘Jules, wat ís dit? Weet jij hier van?’

‘Niet opendoen,’ herhaalde hij.

‘Hoe bedoel je: “Niet opendoen”?’

De bel ging voor een tweede keer.

‘Sta dan op!’ riep ze. ‘Wat zit je daar nou te wiebelen. Doe open!’

Hij pakte zijn enkels en zat stil. ‘Ik doe niet open. Laat hem maar.’

‘Laat hem maar? Wat bedoel je?’ Pas toen de bel voor de derde keer ging rende ze naar beneden.

Jules zag niet in waarom een matig geïnteresseerd publiek belangrijker zou zijn dan hij. Ze had al drie avonden gezongen en er volgden er nog twee, dus hij vond het heel redelijk dat hij tussentijds een avond voor hun tweeën had opgeëist. Wat stelde dat concert nu helemaal voor vergeleken bij zijn liefde voor haar? Hij hoorde hun stemmen onderaan de trap. De hoge, verontwaardigde toon van Henk en de uithalen van Hedwig daar tussendoor. En hij zat daar maar op de grond en dacht dat hij nooit meer zou kunnen bewegen. De kamer had op slag haar kleur verloren. De lage tafel met de tekening van kringen en kaarsvet op het ronde blad, de fauteuil van groene pluche, zijn tekeningen, haar kleren. Alles was bezoedeld. Hij voelde de kou vanuit de deur de kamer in stromen en rilde. Toen Hedwig omhoog stormde en tierend op hem afkwam, voelde dat bijna als een bevrijding.

Na een korte stilte begon het zingen opnieuw. Jules regelde de volumeknop en drukte zijn hoofd vaster in het kussen. De pijn verspreidde zich als een snel oplaaiend vuur en hield hem op zijn rug gevangen. Hij verergerde de druk door zijn benen in te trekken en met z'n armen te bewegen, in de hoop dat de pijn na die ervaring voor even zou verdwijnen. Want wat hij hoorde was de toegift waar hij al die tijd op had gewacht. Het einde waar het nooit van was gekomen. Hij duwde de koptelefoon vaster op zijn oren en sloot z'n ogen.

VI

De chauffeur stuurde de taxi geruisloos over het natte asfalt. Hedwig zat achterin en baadde in de stof van haar jurk en jas. 'Heeft u één moment,' zei ze tegen de chauffeur. 'Ik wil toch liever naar de Obrechtstraat.'

'De Obrechtstraat?' Hij draaide zijn hoofd opzij en keek haar aan

over de rand van zijn bril. 'U weet dat we al bijna bij de Ring zijn?' Ze knikte. 'Dat weet ik. En nu wil ik graag weer terug.'

Hij reed de eerstvolgende zijstraat in en keerde. Hedwig legde een hand op de leuning van zijn stoel. 'Heeft u bezwaar wanneer ik even telefoneer?'

Hij stelde de spiegel bij voordat hij z'n hand weer over de pook liet glijden, en zei: 'U belt maar hoor.'

Ze dacht na over wat ze zou zeggen. Marc vond Jules een charlatan, een koopman zonder waren. Ze kon hem dus onmogelijk vertellen dat ze ineens weer naar die charlatan verlangde. In gedachten streelde ze het fluweel van haar rok en fantaseerde erover hoe ze Jules straks aan zou treffen. Temidden van zijn tekeningen misschien, of met een zak chips op de bank. Ze stelde zich een slaaplucht voor, niet zo sterk dat het onaangenaam was, maar juist sterk genoeg om de kamer iets intiems te geven. Het was er warm, de slaapzak die in een prop op de bank lag was nergens voor nodig, maar hij wist hoe kouwelijk ze was, dus hij had hem laten liggen. Alleen boven het tafeltje brandde een lamp, de hoeken waren schemerig en onscherp. Toch herkende ze her en der wat spullen; de zwarte kolenkit met zijn sokken erin, de ouderwetse tv die als bijzettafeltje dienst deed. Ze stopte de telefoon ongebruikt in haar tas terug en keek op haar horloge. Een borrel kan uitlopen, dacht ze, wat doet het ertoe. Ze passeerden straten en winkels die ze herkende. De kleine groentenboer op de hoek, de opticiën daar tegenover. Ze was er van de ene op de andere dag vandoor gegaan om haar leven in een andere plaats weer op te pakken. Nu vond ze het vreemd dat ze hem nooit had gemist.

'Heeft u vijanden?' vroeg de chauffeur. Hij wees haar op de reclamezuil bij het kruispunt.

Ze volgde plichtmatig de richting die hij wees en zei: 'Dat ziet er niet best uit.' De poster was aan de rechterkant doorweekt van de regen, waardoor haar gezicht iets onheilspellends kreeg. Ze keek ernaar en herinnerde zich weer hoe ze Jules de laatste avond te lijf was gegaan. Blind voor zijn verslagenheid, doof voor zijn gestamel. Furieus was ze. Ze dacht in alle ernst dat er die avond een einde aan haar carrière was gekomen - de carrière die nog lang niet was begonnen, maar die haar al wel volledig beheerste.

Bij het huis keek ze vanuit de taxi omhoog naar de derde verdieping. Ze herkende de gordijnen en het stukje karton achter een scheur in een van de glas-in-loodramen. 'Wanneer de deur wordt opengedaan, kunt u doorrijden,' zei ze tegen de chauffeur. Ze pakte de portemonnee uit haar tas en betaalde.

Er was een intercom naast de deur bevestigd, met daaronder, in plakletters, drie namen. Hij woont er nog, dacht ze, en lachte. Ze zakte een beetje door haar knieën, zodat ze met haar mond voor het microfoontje kwam, en drukte op de bel.

'Hallo?' De reactie kwam zo snel dat ze automatisch een stap achteruit deed.

'Wie is daar?'

Was dat zijn stem? 'Hedwig,' antwoordde ze, met haar lippen bijna op het metalen plaatje.

Er klonk een harde zoemer, gevolgd door een droge klik. De deur naar de hal sprong open. Aarzelend liep ze naar de trap, drukte de lamp aan en keek omhoog langs de leuning. Boven zag ze geen beweging.

'Wie is daar?' klonk het opnieuw.

'Jules? Ben jij het?'

'Dat is op de tweede!' riep de stem.

Langzaam begon ze te klimmen.

Bij iedere tree kwam ze wat dichterbij het verleden. Ze herkende de kokosmat in het halletje tussen de eerste en de tweede trap, het koord van de buitendeur dat alle verdiepingen passeerde. Daar was de deur. Ze liep er naartoe, legde haar oor op het hout en luisterde. Niets.

‘Jules?’ vroeg ze zacht. Ze klopte.

Er kwam geen reactie.

Ze klopte nog een keer, ditmaal met het steentje van haar ring, en hield haar adem in. Niemand. Ze liet haar hand van de deur afglijden en liep terug naar de trap. Het licht sprong uit en het was aardedonker. Ze keek om zich heen, maar zag nergens een knop. Toen zakte ze door haar hurken, tastte met haar handen de planken af tot de eerste tree, en ging zitten. Op haar billen schoof ze naar beneden. Ze wilde sporen achterlaten: stroken stof uit haar groene jurk, lange, uitgetrokken haren, maar ze tekende met haar achterste alleen een loper in de dikke laag stof. Een rechte lijn van boven naar beneden.